

Vurdering av kliniske kariessymptomer

7 semester

Asbjørn Jokstad
Institutt for klinisk odontologi
Universitetet i Oslo

**KARIES ER
IKKE
ENSBETYDENDE
MED
FYLLINGSTERAPI!**

Karies: forskjell på sykdom og symptom

- tar tid før symptom blir klinisk diagnostiserbare
- er fri for kliniske symptomer ensbetydende med at man er fri for karies?
- sykdom oppstår, utvikles og gir følger - sykdomsdynamikk- når skal preventive tiltak settes inn?
- Aktiv sykdomsbekjempelse = profylakse

Profylakse

Primærprofylakse

- Sykdomsinformasjon
- Hygieneinstruksjon
- Kostholdsinformasjon

Primærprofylakse - Uspesifik plakk-teori

- En detaljert diagnose er ikke viktig (alle former for plakk er uønsket)
- Alle skal behandles (siden alle har plakk)
- Behandlingsmålet er å fjerne all plakk og forhindre at ny plakk dannes kontinuerlig
- Antimikrobielle substanser er kontraindiserte
- Pasienten må etterkontrolleres for å motta mer behandling
- Bare pasienten har ansvaret for feilslag

Primærprofylakse - Spesifik plakk-teori

- En detaljert diagnose er viktig
- Bare de som befinner seg i en risiko-gruppe trenger å behandles
- Behandlingsmålet er å fjerne helt eller begrense mengden av odontogene patogener
- Antimikrobielle substanser er viktige elementer i behandlingen
- Pasienten må etterkontrolleres for eventuell revisjon av diagnose
- Tannleger må akseptere ansvar for feilslag

Profylakse

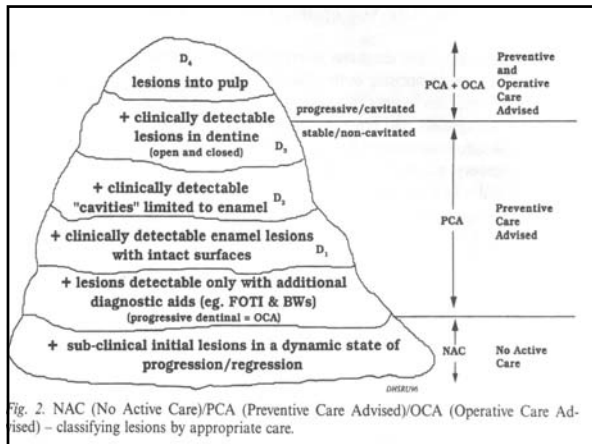
Primærprofylakse

- Sykdomsinformasjon
- Hygieneinstruksjon
- Kostholdsinformasjon
- Fluor
 - tannkrem
 - tablett
 - pensling
- Kjemoprofylaktiske skyllemidler
- Tyggegummi?

Kategori	Substans	Bakterier	Plakk	Karies
Bisbiguanid	Klorhexidin	+++	+++	+++
Fenoler	Triclosan	+++	++	++
	Thymol	++	++	+
Planteekstrakter	Sanguinaria	++	++	+
Essentielle oljer	Mentol	+	+	-
Surfaktanter	Sodium dodecyl sulfat	+	+	-
Kvarternær ammonium	Cetylpyridinium klorid	+	+	-
Metalsalt	Sn^{2+} , Cu^{2+} , Zn^{2+}	++	++	+
Enzymer	Amyloglucosidase	++	++	+
	Glucosidase	++	++	+
Overflatemodif.	Delmopinol	++	++	-

Profylakse

- Primærprofylakse
 - Hygieneinstruksjon
 - Fluorpensling
- Sekundærprofylakse
 - Fluorpensling av kariøs lesjon

Profylakse

- Primærprofylakse
 - Hygieneinstruksjon
 - Fluorpensling
- Sekundærprofylakse
 - Fluorpensling av kariøse lesjon
- Tertiærprofylakse
 - Kariesekskavering og tannerstatning

Kategorier av karies - alvorlighetsgrad

- **Arrestert karies**

Krittkaries eller mer fremskredet lesjon som har stoppet eller remineralisert.

Klinisk kjennetegn:
Brun til mørk brun eller sort pigmentert område
Glatt, hard, blank overflate

Tiltak:
Ingen Primærprofylakse?

Kategorier av karies - alvorlighetsgrad

- Arrestert karies
- Krittkaries

Emaljedemineralisering, men ingen kavitet
Klinisk kjennetegn:
klinisk matt, kritthvit, opak, ru overflate

Tiltak:
Ingen Primærprofylakse?
Sekundærprofylakse?

Kategorier av karies - alvorlighetsgrad

- Arrestert
- Krittkaries
- Aktiv karies

mer demineralisering enn remineralisering i øyeblikket.
Klinisk kjennetegn:
Klinisk gul-oransje (kronisk) eller dentinfarget (akutt)

Tiltak:
Primærprofylakse
Sekundærprofylakse
Tertiærprofylakse i.e. konserverende

Kategorier av karies - alvorlighetsgrad

- Arrestert
- Krittkaries
- Aktiv
- Sekundær karies

Klinisk kjennetegn:
lesjon i tilknytning til fylling

Tiltak:
Primærprofylakse?
Sekundærprofylakse?
Tertiærprofylakse i.e. konserverende

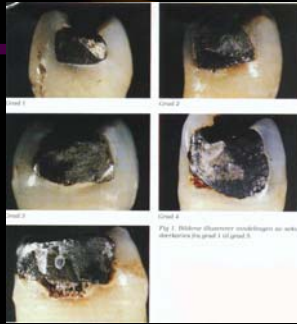
Sekundærkaries

Observer hvis

- ikke finner sonderbar karies

Revider hvis

- utstrekning og dybde vanskelig å bedømme
- spalter ikke inspiserbare
- opakt/mørk gjennomskinn

Tveit et al., NTF tid 1990;100:652-6

Kategorier av karies - alvorlighetsgrad

- Arrestert
- Krittkaries
- Aktiv
- Sekundær
- Restkaries

karies som det antas har blitt liggende etter tidligere kavitetspreparering

Tiltak:
Tertiærprofylakse i.e. konserverende

Kategorier av karies - alvorlighetsgrad

- Arrestert
- Krittkaries
- Aktiv
- Sekundær
- Rest
- Akutt karies

rask destruksjon, gjerne 10+ i løpet av ett år

Tiltak:
Primærprofylakse
Sekundærprofylakse
Tertiærprofylakse
Årsaksforhold

Utvidet utredning av årsaksforhold

- Kostvaner -sukrose, frekvens spising
- Fluoridbruk
- Munnhygienevaner
- Sykdom og medikamenter
- Nedsatt salivasjon/bufferevne

Utvidet utredning av årsaksforhold

- Kostlister
 - 24 timers recall
 - 3 dager fortløpende
- Salivatester
 - Funksjon (sekresjonshastighet/bufferevne)
 - oralt miljø (mutans / laktobasilltester)
- Arbeidsmiljø

Salivatester

- Kvantitativt
 - salivasjonstester
- Kvalitativt
 - pH
 - bufferkapasitet
 - bakterietesting

***KARIES ER
IKKE
ENSBETYDENDE
MED
FYLLINGSTERAPI!***
